

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Медіаграмотність

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	061
Рік підготовки:	1
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	5.5
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	іспит

Автор курсу та лектор:

к. філол. наук, доцент Кошман Ірина Миколаївна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри української філології та журналістики

посада

kosh18@snu.edu.ua

електронна адреса

+38-098-60-69-462

телефон

Viber за номером
телефону

месенджер

326 ГК, кафедра УФЖ

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Метою лекційних занять за дисципліною є формування у здобувачів освіти знань з основ медіаосвіти, медіа- та аудіовізуальної грамотності щодо розуміння функцій та ролі сучасного медійного світу в професійному та особистісному формуванні, становленні та житті будь-якої людини.

Метою самостійної роботи за дисципліною є засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача; переорієнтація із лекційно-інформативно-індивідуально-диференційовану, особистісно-орієнтовану форму та на організацію самоосвіти студента; поглиблення, узагальнення та закріплення знань, що студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Результати навчання:

Знання: сутність соціальної інформації; поняття «медіа»; ролі медіа в формуванні картини світу; сутність медіакомпетенцій, якими має володіти сучасна людина; функції та класифікації медіа за способом передачі інформації та за каналами сприйняття; негативні явища, що створюють медіа (дезорієнтація особистості, крайній негативізм, надлишковий оптимізм тощо); принципи, засоби, методи збору, систематизації, узагальнення й використання аудіовізуальної та друкованої інформації; поняття «маніпулювання свідомістю» та види маніпуляцій в медіа; правила культури спілкування в інформаційному суспільстві та методи захисту від можливих негативних впливів у процесі масової комунікації.

Вміння: орієнтуватися в сучасному медіапросторі, розуміти основні принципи функціонування різних видів медіа; застосовувати раціональні методи пошуку, відбору, систематизації та використання аудіовізуальної та друкованої інформації; характеризувати соціальну інформацію за такими

ознаками, як доступність, кількість, цінність, зміст, об'єктивність, адекватність, достовірність, точність, оперативність, надійність тощо;здійснювати перевірку та класифікацію джерел інформації;використовувати аудіовізуальну інформацію для сприйняття світу та взаємодії з соціумом;оцінювати зміст, форму і стиль аудіовізуальної та друкованої інформації;здійснювати аргументований критичний огляд аудіовізуальної та друкованої інформації;виявляти маніпулятивний контент медіа;розрізняти інформацію за рівнем впливу на особистість;розуміти та усвідомлювати наслідки впливу різних видів медіа на психіку особистості та суспільства в цілому.

Передумови до початку вивчення: Базові знання у сфері історії України та суспільствознавства.

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни полягає у формуванні готовності до відповідального існування у сучасному медіапросторі та інтеграції в медіакультуру через формування критичного відношення до аудіовізуального продукту, перетворення із споживачів аудіовізуального продукту у свідомих і творчих користувачів медіа, вироблення імунітету до маніпулятивної дії медіа, створення умов інформаційної безпеки для громадян.

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.

СК06. Здатність до провадження безпечної медіадіяльності.

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

ПР03. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами.

ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.

ПР09. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.

ПР10. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень.

ПР11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.

ПР13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук.

ПР18. Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1	Медіаосвіта та медіа-грамотність як науковий феномен	2/2	Концепції(світова та національна) впровадження медіаосвіти. Основні завдання медіаосвіти. Суспільне значення медіаосвіти. Ключові теорії медіаосвіти.Професійна медіакомпетентність. Поняття медіаграмотності. Принципи медіаграмотності. Ключові рівні медіаграмотності.	Презентації в PowerPoint. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
2	Поняття «інформація» та «пропаганда» як ключові в теорії медіаграмотності	2/6	Поняття «інформація» та «соціальна інформація». Моделі інформаційної взаємодії: тоталітарна; авторитарна; соціальної відповідальності; ліберальна. Поняття «новини». Принципи вироблення новин. Екранні медіа. Редакційна політика.«Інформування» та «пропаганда». Порівняльний аналіз інформування та пропаганди.Класифікування пропаганди. Позитивна пропаганда. Механізми переконання.	Презентації в PowerPoint. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
3	Інформація та масмедіа	2/4	Поняття «медіа». Типи медійза різними ознаками. Специфіка використання різних видів медій. Нові медіа. Дискусії щодо нових медій. Розвиток нових медій в світі. Традиційні медіа: телебачення,газети та журнали,радіо. Особливості сприйняття аудіовізуального образу. Медіа як бізнес. Ринок медій в сучасній Україні. Персональне медіаполе. Медіасоціалізація як явище інформаційного суспільства. Позитивний / негативний медійний вплив. Медіа як ресурс особистості. Проблема медіазалежності.	Презентації в PowerPoint. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
4	Споживаннямедій	2/4	Поняття «журналістський стандарт». Журналістські стандарти якості матеріалу. Баланс як стандарт журналістики. Стандарт достовірності. Стандарт відокремлення фактів від журналістських коментарів і думок. Стандарт повноти. Стандарт точності. Стандарт своєчасності. Поняття «цензура»та«самоцензура». Ознаки цензури. Види цензури. Порівняльна характеристика цензури і самоцензури. Законодавство України про цензуру. «Джинса». Ознаки «джинси». Види «джинси»: політична, комерційна.	Презентації в PowerPoint. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
5	Маніпуляція в медіа	2/2	Поняття «маніпуляція». Ознаки маніпуляції в медіа. Маніпулятивні техніки. Маніпуляція та пропаганда в медіа.Маніпуляції в заголовках. Маніпулятивні можливості медіа. Найбільш поширені технології підсвідомого впливу засобів масової інформації. Поняття«фейк». Види фейків.Небезпека фейків.	Презентації в PowerPoint. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
6	Новини в медіа	2/4	Поняття «новини». Ознаки новин. Технологія вибору інформації для новин. Основні етапи отримання інформації. Правила наближення інтересів.	Презентації в PowerPoint. Практичні вправи. Аналіз ситуацій.

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			Інструменти подання матеріалу. Правило сильних емоцій. Правило спільних інтересів. Винятковість події. Загальнонаціональні лідери популярності. Арифметика новин, яку описав Г. Ф. Мотт.	Тести. Індивідуальні завдання.
7	Аудіовізуальна грамотність	2/4	Аудіограмотність. Аудіовізуальні групи.Класифікація аудіовізуальних груп.Виявлення «аудіовізуальних»елементів у друкованих та електронних виданнях. Візуальна грамотність. Візуальне мислення. Осмислення візуальної інформації. Модель візуальної компетентності особистості. Методика опанування візуальною грамотністю. Особливості сприйняття аудіовізуального образу.	Презентації в PowerPoint. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

Рекомендована література

Основна література:

1. Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста: практичний посібник. Київ, 2016.
2. Ильченко С. Н. Фейковая журналистика: учебное пособие. Москва; Берлин, 2019.
3. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за науковою редакцією В. В. Різуна. Київ, 2012.
4. Медіаосвіта. Основи медіаграмотності: навчально-методичний посібник для курсу «Основи медіаграмотності» / укл. С. О. Троян, А. В. Ткачук. Умань, 2014.
5. Медіаграмотність на уроках суспільних дисциплін: посібник для вчителя / за ред. В. Іванова, О. Волошенюк, О. Мокрогуза. Київ, 2016.
6. Медиа- и информационная грамотность в журналистике / Н. Муратова, Э. Гризл, Д. Мирзахмедова. Ташкент, 2019.
7. Олтаржевський Д. О. Корпоративні медіа: теорія і практика: навчальний посібник. Київ, 2012.
8. Практическое пособие по медиаграмотности для мультипликаторов / под. ред. В. Ф. Иванова. Киев, 2019.
9. Практична медіаосвіта: авторські уроки: збірка / ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за наук. ред. В. В. Різуна, В. В. Літостанського. Київ, 2013.
10. Телебачення спецоперацій. Маніпулятивні технології в інформаційно-аналітичних програмах українського телебачення: моніторинг, методи визначення та засоби протидії. Рекомендації щодо принципів відкритої редакційної політики телеканалів / Н. Л. Лігачова, С. М. Черненко, В. Ф. Іванов. – Київ, 2003.
11. Український медіаландшафт–2015: аналітичний звіт / за ред. В. Іванова. Київ, 2015.
12. Фолькер В. Журналістика газет і журналів. Київ, 2017.
13. Шостак М.И. Репортер: профессионализм и этика. Москва, 2001.

Інформаційні ресурси.

1. Концепції впровадження медіа-освіти в Україні. Схвалено постановою Президії Національної академії педагогічних наук України 20 травня 2010 року, протокол № 1–7/6–150. // Режим доступу: http://www.ispp.org.ua/news_44.htm.
2. Медиаграмотность: практическое учебное пособие для высших учебных заведений по медийной и информационной грамотности // Режим доступа: <https://www.mediasabak.org/media/3f1921fa-9f7b-46a6-b110-c08809510337.pdf>
3. Медиаграмотность: сборник материалов обучающего курса для молодежи и работников по медиа и Интернет-грамотности // Режим доступа: http://network.ngo.lv/wp-content/uploads/Manual_media-literacy-course.pdf
4. Не потони в інформаційному дощі // Режим доступу: https://www.aup.com.ua/wp-content/uploads/2016/03/Citizen-Media-Literacy_Trainers-Manual_ua.pdf
5. Онлайн-курс «Новинна грамотність» (модуль 1) // Режим доступу: <https://video.detector.media/special-projects/novynna-gramotnist-i22>
6. Система дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodle.snu.edu.ua/>
7. Сайт №2 системи дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodlesti.snu.edu.ua/>
8. Verified. Онлайн-курс з медіаграмотності // Режим доступу: <https://verified.ed-era.com>

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Присутність на заняттях та засвоєння лекційного матеріалу за темами	60	20
Присутність на заняттях (у період настановної сесії) та своєчасне виконання самостійних практичних завдань у межах тем	-	30
Індивідуальна робота	20	30
Залік (тест)	20	20
Разом	100	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату. До основних вимог за курсом віднесено - посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаково для всіх здобувачів засобами:– за допомогою програмного забезпечення Unicheck і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми Antiplagiarism.net.

Завдання і заняття:

Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача. Здобувач вищої освіти має право на оскарження результатів оцінювання.

Поведінка в аудиторії:

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. На аудиторні заняття слухачі мають з'являтися вчасно відповідно до діючого розкладу занять, яке міститься на сайті університету. Під час занять усі його учасники мають дотримуватися вимог техніки безпеки.